

WAGENINGEN UR

For quality of life

KENNIS-ONLINE

JAARGANG 2 - MAART 2005

Wageningen UR-onderzoek voor LNV

Special onderzoeksstructuur

SPECIAL

Nieuwe opzet onderzoeksstructuur
schept helderheid en geeft vertrouwen

Verder in deze editie

2 'Zeer toegankelijk, snel en flexibel' 4 'Wij zijn tevreden als datgene wat het onderzoek oplevert, maatschappelijk nut heeft' 5 Alle onderzoeksresultaten beschikbaar via www.kennisonline.wur.nl 6 Kennisbasis legt stevig fundament onder onderzoek 7 De dynamiek van kennisontwikkeling 8 Interactie tussen onderzoek en beleid neemt toe 10 Transparant, onafhankelijk en slagvaardig 12 Een goed contact interesseert en stimuleert

Helpdesk biedt kans om kennis snel strategisch in te zetten

'Zeer toegankelijk, snel en

Een aanvrager kan zijn vraag via de computer met een digitaal aanvraagformulier kenbaar maken.

Waarom een special?

Recent is er veel veranderd in de structuur van het onderzoek van Wageningen UR voor LNV. Dit komt tot uiting in een duidelijke driedeling in typen onderzoek: Kennisbasis (KB), Beleidsondersteunend

Onderzoek (BO) en Wettelijke Onderzoekstaken (WOT). Wageningen UR wil het onderzoek graag heel toegankelijk maken voor LNV'ers. Hiertoe worden communicatiemiddelen opgezet zoals het magazine en de site Kennis Online en is binnen het BO een helpdesk gestart

waarmee LNV'ers direct kennisvragen kunnen stellen aan Wageningen UR. In deze special van Kennis Online wordt u over al deze ontwikkelingen rond het onderzoek geïnformeerd.

flexibel'

Vanaf januari 2005 start binnen het Beleidsondersteunend Onderzoek de 'Helpdesk Kennisvragen'. De nieuwe helpdesk is geïnspireerd op die van het Programma Platteland. Deze helpdesk ging begin 2004 van start en voorzagt, gelet op het aantal en de kwaliteit van de onderzoeksvragen, in een grote behoefte. Een 'veelgebruiker' roemt de helpdesk als 'zeer toegankelijk, snel en flexibel'.

De wens van LNV en Wageningen UR is om kennis uit onderzoek sneller en beter toegankelijk te maken. Zo kunnen beleidsmedewerkers de kennis beter en op het gewenste moment benutten. Afgaande op de goede ervaringen met de helpdesk van het Programma Platteland is ervoor gekozen om voor het gehele LNV-beleidssterrein een helpdesk te starten. Deze bestaat uit een aanvraagformulier dat beschikbaar is op de website www.kennisonline.wur.nl en een telefoonnummer voor vragen bij het invullen van het formulier.

Bereikbaarheid helpdesk

De helpdesk is bereikbaar via de site www.kennisonline.wur.nl. LNV'ers kunnen daar kiezen uit negen verschillende loketten, zoals EHS, Transitie duurzame landbouw en Gewasbescherming. Vervolgens vullen zij een aanvraagformulier in. Hierop moet onder meer worden aangegeven wat het gewenste product is en wat de ingeschatte tijd is om de vraag te beantwoorden. Medewerkers die vragen hebben over het invullen van het formulier kunnen die stellen via telefoonnummer 0317-485014.

Kort- en langlopend

LNV'ers kunnen bij de helpdesks terecht met beleidsvragen die niet in het werkplan zijn opgenomen. Dit kunnen kortlopende vragen zijn, zoals het verzoek een spreker te leveren voor een spreekbeurt over een onderzoek. Het voldoen aan een dergelijk vraag vergt minder dan tien projectdagen en start direct.

Voor de vraag 'Zoek uit wat de gevolgen zijn van EU-wetgeving voor de Nederlandse wet- en regelgeving' is meer tijd vereist. Voor dergelijke vragen schrijft de aangewezen Wageningse projectleider een projectplan. Is het project financieel rond en is de clusterleider akkoord, dan start het project en daarmee de beantwoording van de vraag.

Ervaringen Platteland

Het Programma Platteland had vorig jaar de primeur. Via de helpdesk van dit programma zijn in totaal 82 vragen gesteld. Hiervan zijn 73 vragen in behandeling genomen. Zo'n 90 procent van de vragen was kortlopend. Veel kortlopende vragen hebben betrekking op kennisoverdracht. Zo kreeg de helpdesk geregeld de vraag om afgerond onderzoek te presenteren voor diverse doelgroepen zoals beleidsmedewerkers, bestuurders of vertegenwoordigers van het bedrijfsleven. Ook het schrijven van een artikel voor een publieksblad is een regelmatig terugkerende vraag van LNV.

Meerdere van de aanvragen van LNV hadden te maken met het Nederlandse voorzitterschap van de EU. Om de nieuwe EU-lidstaten te informeren over het typische Nederlandse plattelandsbeleid, schakelde LNV kort voor de zomer de helpdesk in. In september was er een uitgebreide brochure beschikbaar die tijdens de EU-top over het plattelandsbeleid kon worden uitgedeeld."

Slagvaardig

Jasper Dalhuisen, beleidsmedewerker bij LNV-directie Natuur, noemt zichzelf een veelgebruiker. Hij legde in 2004 bij de helpdesk Platteland verschillende vragen neer die niet in het werkplan waren meegenomen. Eén van de vragen was om de visie van het Centraal Planbureau op de discussie Ruimte voor de Rivier te becommentariëren. Het LEI heeft de CPB-visie doorgerekend en daarmee materiaal geleverd om de discussie Ruimte voor de Rivier een andere wending te geven. Dalhuisen: "De helpdesk is zeer toegankelijk, snel en flexibel. Belangrijk is dat ze mij de mogelijkheid biedt kennis strategisch in te zetten op het moment dat het nodig is. Dat verhoogt de slagvaardigheid. Groot voordeel is dat je niet hoeft te wachten tot het jaarlijkse werkplan wordt geschreven. In het slechtste geval kan het dan anderhalf jaar duren voordat het antwoord op de vraag beschikbaar is."

COLOFON Kennis Online is een uitgave van Wageningen UR. De nieuwsbrief is voor LNV-medewerkers en anderen die belangstelling hebben voor het beleidsrelevante onderzoek van Wageningen UR. Kennis Online kent drie thema's: Landelijk gebied en Natuur, Ketens, Voedsel & Diergezondheid en Duurzame productie. Abonneren op één of meerdere van deze thema's kan op de website www.kennisonline.wur.nl.

Uitgever

Wageningen UR
Postbus 9101
6700 HB Wageningen

Fotografie

Wageningen UR
Marcel Bekken
Theo Tangelder

Redactieadres

Wageningen UR
Postbus 9101
6700 HB Wageningen
www.kennisonline.wur.nl
E-mail: kennisonline@wur.nl
Tel.: 0317-485626

Tekst en realisatie

Nieuwe Koeien Bladenmakers
(m.m.v. Leonore Noorduyt)

Redactiecommissie

Ineke Ammerlaan
Wijnje van Eck
Patty Schuringa

Wageningen UR

IAC

WOT: RIKILT, CIDC-Lelystad, CGN, CEI, NPB, CVO

Plant Sciences Group	Animal Sciences Group	Agrotechnology & Food Sciences Group	Environmental Sciences Group	Social Sciences Group	Hogeschool v. Hall-Larenstein
<ul style="list-style-type: none">• leerstoelgroepen universiteit• Plant Research International• Praktijkonderzoek Plant en omgeving	<ul style="list-style-type: none">• leerstoelgroepen universiteit• Infectieziekten• Visserijonderzoek• Veehouderij	<ul style="list-style-type: none">• leerstoelgroepen universiteit• Agrotechnology & Food innovations	<ul style="list-style-type: none">• leerstoelgroepen universiteit• Alterra (incl. ILRI)	<ul style="list-style-type: none">• leerstoelgroepen universiteit• LEI	

'Wij zijn tevreden als datgene wat het onder

Ate Oostra – bovenaan - directeur generaal van LNV en de leden van de Raad van Bestuur van Wageningen UR - vlnr Kees van Ast, Bert Speelman en Aalt Dijkhuizen - zijn over de nieuwe opzet zeer te spreken.

De nieuwe opzet van de financieringsstructuur van het onderzoek schept helderheid. De driedeling - het flexibele Beleidsondersteunend Onderzoek (BO), het fundamentele onderzoek in Kennisbasis (KB) en het solide onderzoek voor de Wettelijke Onderzoekstaken (WOT) - legt een stevig fundament voor een goede kennisstructuur. Daarnaast zal er gedurende het onderzoek - over en weer - regelmatig contact zijn zodat bijsturing direct mogelijk is.

Het onderzoek voor de korte termijn, dat voor de lange termijn en de Wettelijke Onderzoekstaken, zijn in de nieuwe opzet van de financieringsstructuur duidelijk gescheiden. Voor alle duidelijkheid, het betreft onderzoek bij Wageningen UR dat door LNV betaald wordt. Drie bestuurders: Ate Oostra, directeur-generaal van LNV, Bert Speelman en Aalt Dijkhuizen van de Raad van Bestuur van Wageningen UR zijn over de nieuwe opzet uitermate te spreken. Oostra: "Meer dan voorheen praten we over waar het werkelijk om gaat, namelijk de inhoud."

Voor Oostra is het belangrijkste van de veran-

dering dat de dialoog verbetert tussen LNV en Wageningen UR. In de nieuwe structuur is daar expliciet aandacht voor. Er wordt niet meer pas achteraf verantwoording afgelegd, maar tijdens het onderzoek is er regelmatig contact over en weer, zodat bijsturing direct mogelijk is. Oostra: "Wij zijn tevreden als datgene wat het onderzoek oplevert, maatschappelijk nut heeft."

Basis is goed

Jarenlang kenden de DLO-instituten een financieringsstelsel waarin het onderzoek werd gefinancierd via vierjarige programma's. De programma's hadden zowel betrekking op kortetermijn beleidsondersteunend onderzoek, als langetermijn basisonderzoek. Daarnaast was er ook een (beperkt) budget voor Strategische Expertise Ontwikkeling (SEO), eveneens bestemd voor basisonderzoek. De Wettelijke en Dienstverlenende Taken (WDT) - die sinds 2003 Wettelijke Onderzoekstaken heten - vielen ook binnen de vierjarige onderzoeksprogrammering.

Omdat ieder jaar een deel van de vierjarige programma's afliep, stond ook ieder jaar een deel van de WDT ter discussie. Dijkhuizen: "De oude werkwijze maakte het heel diffuus, heel ondoorzichtig waaraan het geld werd besteed. Nu er onderscheid is gemaakt in verschillende typen onderzoek en wijze van aansturing, is een betere afstemming tussen vraag en aanbod mogelijk. Natuurlijk zijn er altijd punten die beter kunnen maar de basis is goed."

Driedeling: KB, BO en WOT

Sinds een jaar kent het Wageningse onderzoek een onderverdeling in Kennisbasis (KB), Beleidsondersteunend Onderzoek (BO) en Wettelijke Onderzoekstaken (WOT). Voor ieder onderdeel is een budget gereserveerd, in 2005 is er 23 miljoen euro voor KB, 72 miljoen voor BO en 43 miljoen voor WOT. Afgesproken is dat door budgetverschuiving KB groeit naar 35 miljoen in 2007. Onder KB valt al het onderzoek naar kennis die over drie tot vijf jaar relevant is. Daarmee legt het de basis voor het beleidsondersteunend onderzoek op de middellange termijn.

Ieder jaar is er een strategische conferentie waarin vertegenwoordigers van LNV, niet-gouvernementele organisaties (NGO's), bedrijfsleven of andere stakeholders samen met onder-

zoek oplevert, maatschappelijk nut heeft'

zoekers bekijken op welke terreinen Wageningen UR onderzoek moet gaan doen. Voor 2005 zijn negen thema's geformuleerd. Het zijn thema's waar Wageningen UR goed in is en wil blijven en die vallen onder het vakterrein van LNV en de maatschappelijk relevante partijen.

Het BO is voor kortlopend onderzoek dat het beleid ondersteunt. Hierin staat de actualiteit centraal: er is een beleidsvraag en Wageningen UR geeft daarop binnen korte tijd antwoord, maakt een scenariostudie of doet een verkenning. Onder de WOT valt al het onderzoek dat nodig is vanuit wet- en regelgeving of dat onmisbaar is voor de onderbouwing van LNV-beleid. Het oude WDT deed dat ook al, maar de afgelopen drie jaar zijn alle wetten en regels opnieuw nagelopen, is vastgesteld welk onderzoek relevant is of niet en is een water-

dichte afspraak gemaakt tussen LNV en Wageningen UR.

Veel voordelen

De Raad van Bestuur van Wageningen UR ziet veel voordelen in de herordering van het onderzoek. Dijkhuizen: "We hebben al het onderzoek veel sterker gebundeld en ingekaderd." Speelman ziet vooral voordelen in het proces om te komen tot prioriteiten. LNV en Wageningen UR debatteren intensief met elkaar voordat besloten wordt welk onderzoek binnen Kennisbasis wordt uitgevoerd.

In het Beleidsondersteunend Onderzoek leiden de wensen van LNV tot duidelijke verschuivingen. Speelman: "Zo zie je een duidelijke focus op ruimte, water en natuur en wat minder op de primaire landbouw, tenzij dat een relatie heeft met de keten. De gezondheid van plant,

dier en mens staat hoog op de agenda en er is minder aandacht voor technologie."

Oostra blijft Wageningen UR ook in de nieuwe opzet zien als 'preferred supplier' van het ministerie van LNV. "Wel moet dat elke keer waar gemaakt worden", benadrukt hij. "Maar als je goed genoeg bent, zoals Wageningen UR, dan heb je niets te vrezen."

Alle onderzoeksresultaten beschikbaar via www.kennisonline.wur.nl

Beleidsmedewerkers die resultaten van onderzoek willen bekijken of die via de helpdesk vragen willen stellen, kunnen terecht op de website www.kennisonline.wur.nl. Bezoekers van de website kunnen ook het archief inzien van de tweewekelijkse e-newsletter die binnenkort gelanceerd wordt.

Magazine Kennis Online verschijnt maandelijks en beschrijft de achtergronden van het onderzoek. Abonneren kan, gratis, via de website www.kennisonline.wur.nl.

De website www.kennisonline.wur.nl geeft een overzicht van de onderzoeken, actueel nieuws, een archief en de mogelijkheid om vragen te stellen via de helpdesk.

E-newsletter Kennis Online wordt in maart gelanceerd en beschrijft de nieuwste onderzoeksresultaten. Abonneren kan, gratis, via de website www.kennisonline.wur.nl.

Ook op langere termijn garantie op kwaliteit

KB legt stevig fundament onder onderzoek

Een stevig fundament maakt nieuwe ontwikkelingen mogelijk. Dat geldt ook voor de huidige KB: een goede basis voor onderzoek in de toekomst.

Kennisbasis (KB) legt letterlijk de basis onder Wageningen UR. Het biedt de garantie dat het Beleidsondersteunend Onderzoek en de Wettelijke Onderzoekstaken ook op de langere termijn kwaliteit leveren. Tegelijkertijd bewerkstelligen de nieuwe afspraken dat Wageningen UR een internationale speler van formaat blijft. Want ook daar profiteert LNV van.

Snel inspelen op actuele beleidsvragen in het Beleidsondersteunend Onderzoek (BO) of nieuwe methodieken voorhanden hebben voor analyses ten behoeve van Wettelijke Onderzoekstaken (WOT), lukt alleen als de kennis daarvoor nu ontwikkeld wordt. Daarvoor is Kennisbasis bedoeld. Hierin houdt Wageningen UR zich bezig met onderzoek dat aansluit bij het beleidsterrein van LNV en de behoefte aan kennis die LNV zelf, het bedrijfsleven, niet-gouvernementele organisaties (NGO's), andere overheden of onderzoekers over een aantal jaren zullen hebben. KB moet garanderen dat Wageningen UR op langere termijn een speler van formaat blijft op het internationale wetenschappelijke veld.

Alle partijen komen aan bod bij het bepalen van de thema's en de accenten daarbinnen. Dit gebeurt ieder jaar opnieuw in een strategische conferentie samen met LNV, bedrijfsleven en andere maatschappelijke stakeholders. In 2005 staat deze gepland op 8 maart. "We kunnen datgene doen waarin wij goed zijn en zijn op die manier ook LNV ten volle van dienst", vindt Ruud Huirne, algemeen directeur van de Animal Sciences Group.

Ook Gerrit Meester, adviseur landbouwpolitieke vraagstukken bij LNV, ziet graag dat Wageningen UR een concern van formaat is en blijft. Op zijn beleidsterrein, EU-hervorming en de Wereldhandelsorganisatie WTO, spreekt hij regelmatig buitenlandse collega's. "Als ik aankom met een studie naar de effecten van een nieuwe deal, maakt het nogal wat uit of ik dat onderzoek heb laten doen door een onbekend instituut of door een club die in Europa zo'n grote rol speelt dat de Food and Agriculture Organization (FAO) of de Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) hen ook inschakelt. En als zo'n gerenommeerd instituut met iets nieuws komt, kun je ook een onderwerp op de agenda zetten."

Elkaar de maat nemen

Meester is ook zeer te spreken over de manier waarop de nieuwe financieringsstructuur is vormgegeven. Zelf is hij bij de voorbereiding betrokken geweest en was aanwezig bij de eerste strategische conferentie waarop prioriteiten werden bepaald. "Het is goed dat de leiding van de kennis-

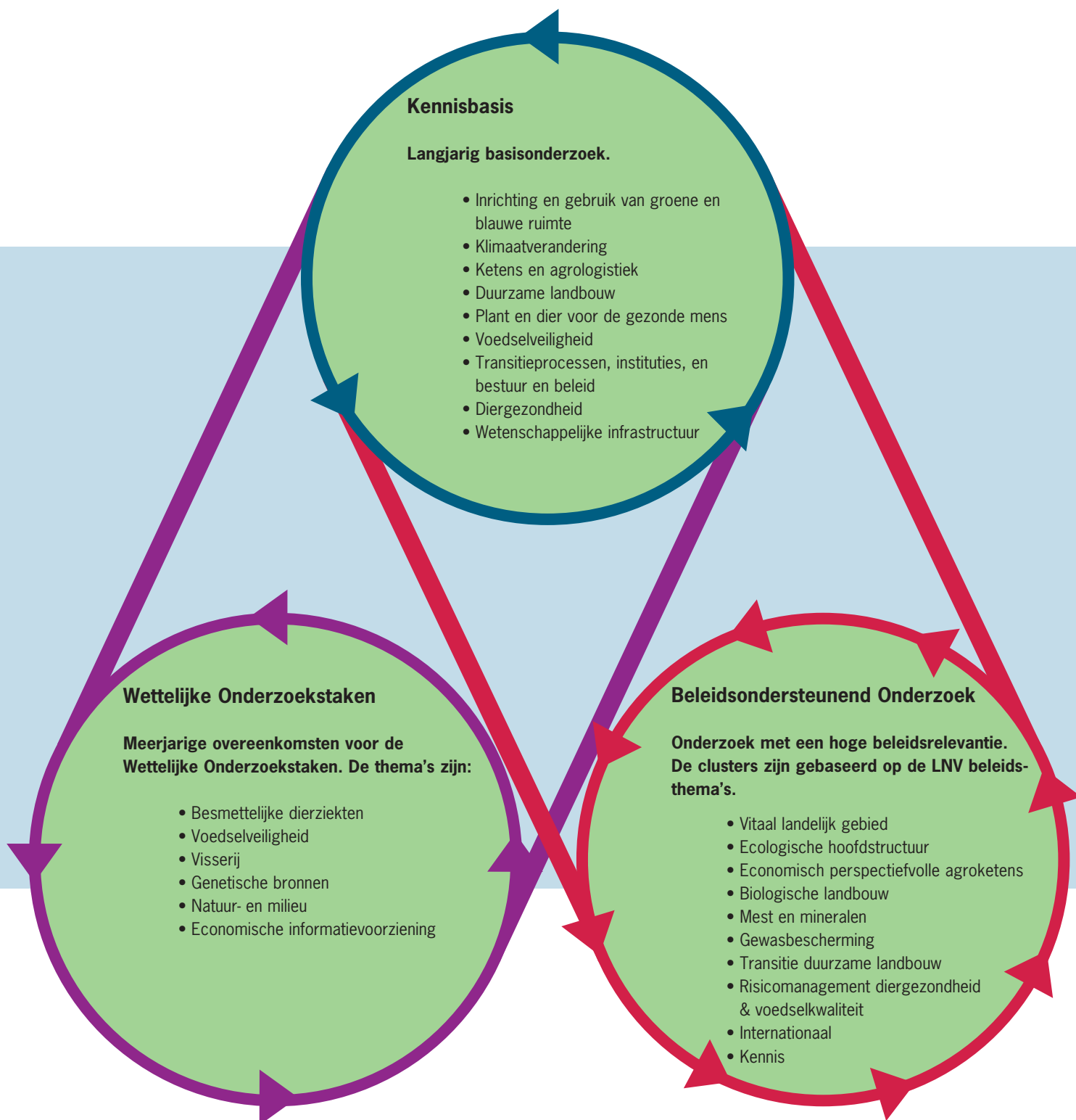
eenheden over haar eigen grenzen heen kijkt en elkaar de maat neemt. En het is ook goed om voortdurend in interactie te zijn met degenen die de kennis gaan gebruiken. Je toetst met elkaar wat belangrijk is en je spreekt het naar elkaar uit. Zodoende leren onderzoekers welke thema's prioriteit genieten bij LNV en het bedrijfsleven."

Huirne verwacht bovendien dat de hechte samenwerking, niet alleen met de afnemers van het onderzoek, maar ook bijvoorbeeld tussen universiteit en instituten, er toe leidt dat het onderzoek efficiënter gebeurt en van betere kwaliteit is. "De focus ligt op de afgesproken thema's. Daardoor krijg je minder versnippering, dus kom je sneller vooruit."

Het geld voor KB kan ook gebruikt worden voor cofinanciering, mits dit onderzoek past binnen de vastgestelde accenten van de thema's. Dat biedt Wageningen UR bijvoorbeeld de gelegenheid onderzoek te doen in EU-verband, waarvan de EU de helft betaalt en KB de andere helft levert. Meester: "Voor ons betekent dit dat je voor de helft van het geld een vol resultaat krijgt."

De dynamiek van kennisontwikkeling

Kennisbasis (KB), Beleidsondersteunend Onderzoek (BO) en de Wettelijke Onderzoekstaken (WOT) hebben hun eigen dynamiek als het gaat om kennisontwikkeling. Tevens vertonen ze de nodige samenhang. In KB zit onderzoek naar kennis die over vijf jaar relevant is. Het legt hiermee de basis voor het BO op de middellange termijn. Ander KB-onderzoek is gericht op processen en methoden ten dienste van de WOT's.

Interactie tussen onderzoek en

Het nieuwe clustermodel voor het Beleidsondersteunend Onderzoek (BO) is in 2004 tot stand gekomen en wordt in 2005 verder vorm gegeven. De tien clusters waarin de ongeveer 75 programma's zijn ondergebracht, sluiten nauw aan bij de belangrijkste beleidsthema's van LNV. Tevens geven ze meer samenhang. Als beleidsmedewerkers nu een vraag hebben die over meerdere programma's gaat, hoeven ze niet meer langs tal van programmaleiders te gaan. Daarnaast worden de MT-leden van de beleidsdirecties nadrukkelijker betrokken bij het onderzoek. Ze hebben namelijk zitting in de clusterbesturen. Een nauwe betrokkenheid van de MT-leden waarborgt dat het BO goed aansluit op de hoofdlijnen van het LNV-beleid. Door de nauwere betrokkenheid neemt tevens de interactie tussen onderzoek en beleid toe: tussenkomst van DWK is veelal niet meer nodig. De medewerkers van DWK ondersteunen nog wel de clusterbesturen. Hierbij een overzicht van de doelen van de tien clusters en de ambities van de voorzitters van de clusterbesturen.

Vitaal landelijk gebied

De in de Nota Ruimte en de Agenda Vitaal Platteland genoemde beleidsvoornemens, en de daaraan gerelateerde onderzoeksvragen, worden als leidraad genomen voor de onderzoeksprogrammering binnen het cluster. De onderzoeksvragen beperken zich niet tot uitvoering en evaluatie van beleid, maar kunnen betrekking hebben op de gehele beleidscyclus, waarbij vertaling van onderzoeksresultaten naar beleidsmatige implicaties aandacht zal krijgen.

LNV-clustervoorzitter A. Bruins:

"Ik hoop adequaat onderzoek uit te laten voeren dat door beleidsmedewerkers van verschillende directies ook daadwerkelijk benut wordt. Dit cluster heeft een ontzettend breed werkveld. De uitdaging is om alles binnen één cluster te bedienen en te voorkomen dat elk thema een apart kokertje wordt."

Biologische landbouw

Voor een verdere groei en bloei van de biologische sector zijn innovaties gewenst voor het verhogen van efficiëntie en kwaliteit. Hierdoor daalt de kostprijs en kan de biologische landbouw haar voorlopersfunctie op de gangbare

landbouw waarmaken. Het cluster richt zich op alle sectoren van de landbouw aangevuld met onderzoek naar veredeling en uitgangsmateriaal. Praktijknetwerken spelen een belangrijke rol in het onderzoek. Voor en met de praktijk is het motto.

LNV-clustervoorzitter B. Piersma:

"Het netwerk van Biologica helpt ons bij een zo breed mogelijk programmaonderzoek dat we op maat willen aanbieden, dus ook voor onderwijs en voorlichting. Daarmee bevorderen we de kennisconstructie tussen zo veel mogelijk partijen zodat iedereen, in de gehele biologische sector, zoveel mogelijk kan leren."

Mest en mineralen

Dit cluster toetst nationale en Europese regels om emissies van nutriënten uit de grondgebonden landbouw in Nederland terug te dringen. Uitdaging daarbij is zowel vodoende economische productiviteit te behouden als een duurzame bodemvruchtbaarheid. Het onderzoek richt zich op verbetering van regelgeving en het terugdringen van emissies.

LNV-clustervoorzitter P. Munters:

"Ik hoop het beleid goed te ondersteunen bij thema's als mest, mineralen, milieu, broeikasgassen en ammoniak. Daarnaast wil ik een bijdrage leveren aan een herijking van het beleid omtrent landbouw en mineralen."

Risicomanagement diergezondheid & voedselkwaliteit

Doel van dit cluster is het bevorderen van de veiligheid en de kwaliteit van voedsel en het handhaven van een hoog diergezondheidsniveau. Binnen de internationale kaders werkt

het cluster aan het beheersen en reduceren van risico's bij het houden van dieren en het produceren van voedsel. Dit krijgt invulling door de belangrijkste risico's in de keten te identificeren, waaronder microbiële contaminaties en voedselinfecties.

LNV-clustervoorzitter R. Muller:

"Dit cluster bevat twee thema's. Binnen Diergezondheid brengen we de risico's van de belangrijkste dierziekten in kaart, we ontwikkelen een interventiestrategie met een goed financieringsbeleid. Binnen voedselkwaliteit willen we de risico's van voedsel voor de mens in beeld brengen, beheersen en reduceren."

Internationaal

Het cluster sluit aan bij de strategische internationale agenda van LNV en bij de vraagprioriteiten van de multilaterale beleidsagenda's en de partnerlanden in het Zuiden. De activiteiten worden veelal uitgevoerd met partners uit andere landen en zijn geordend in vier hoofdthema's: marktwerking en handel, rurale ontwikkeling en duurzame landbouw, biodiversiteit en integraal waterbeheer.

LNV-clustervoorzitter M. Vernooij:

"Het onderzoek is drieërlei: ten eerste is er de algemene beleidsontwikkeling, zoals het behoud van biodiversiteit en de wereldhandelstromen, daarnaast is er onderzoek in een multilateraal kader, zoals voedselzekerheid, duurzame landbouw en tropisch hout en als laatste is er ondersteuning bij bilaterale samenwerking, om bijvoorbeeld te komen tot een beleidsdialoog."

beleid neemt toe

Ecologische hoofdstructuur

Dit cluster ondersteunt de ontwikkeling van de EHS. De EHS speelt een belangrijke rol binnen het natuur- en landschapsbeleid. Doel van de EHS is het veiligstellen van soorten en ecosystemen, productie van schoon water, koolstofvastlegging, bescherming van landschappelijke, cultuurhistorische, archeologische en aardkundige waarden en het creëren van een aantrekkelijk klimaat om te recreëren, wonen en werken.

LNV-clustervoorzitter R. Parzer:

"We hopen onderzoeksvragen omtrent de EHS te realiseren en meteen een horizontale doorsteek te maken om natuurvraagstukken te integreren in andere clusters. De nieuwe structuur heeft een holistische benadering. Clusters sluiten nauw bij elkaar aan, wat de kwaliteit van het onderzoek verbetert en dus ook leidt tot beter beleid."

Economisch perspectievolle agroketens

De bescherming van het landbouwbeleid verdwijnt langzaam: voedselveiligheids- en duurzaamheidseisen worden belangrijker. Dit cluster onderzoekt de internationale trends en de gevolgen voor het Nederlandse agrocomplex en analyseert hoe Nederland hierop het beste kan inspelen. Welke sectoren en activiteiten hebben perspectief? Kan de agrologistiek de Nederlandse handelsfunctie verstevigen? Is de focus op milieuvriendelijkheid en gezondheid belangrijk? Kan de agrosector aansluiten bij de chemische sector?

LNV-clustervoorzitter M. Jenniskens:

"Het cluster Agroketens is veelomvattend. In de eerste maanden van 2005 gaan we ons buigen over de manier waarop we dit gaan vormgeven. Maar uiteraard willen we aangeven wat kansrijke perspectieven zijn voor het Nederlandse agrocomplex."

Gewasbescherming

Binnen het cluster Gewasbescherming staat de kennisafnemer centraal. Hierbij gaat het vooral om preventie, teelttechnische maatregelen zoals waarschuwingssystemen, chemische en niet-chemische gewasbescherming, toedieningstechnieken en emissiebeperking. De programma's leggen zich nadrukkelijker toe op het samenwerken van overheid en bedrijfsleven om milieudoelen te bereiken.

LNV-clustervoorzitter H. Kool:

"Het onderzoek moet resultaten opleveren waar de sector daadwerkelijk wat mee kan. We zullen de sector dan ook nauw betrekken bij het onderzoek."

Transitie duurzame landbouw

Het ondersteunen van een omslag naar een landbouw die in overeenstemming is met de wensen van de samenleving, luidt de opgave van het cluster. Streven is om bij partijen buiten LNV duurzaam en innovatief ondernemerschap in de landbouw en visserij te stimuleren. Dat betekent dat de vraagarticulatie van het onderzoek sterk gestuurd wordt vanuit innovatieve netwerken en ondernemers. De kennisoverdracht richt zich direct op groepen die bewegen naar een duurzame landbouw en visserij.

LNV-clustervoorzitter T. Klumpers:

"Ons onderzoek zal zich richten op het hele systeem. Dat is meer dan de keten. Hieronder valt alles wat invloed uitoefent op het eindproduct. Bij de keten is de consument betrokken, in het systeem past ook de burger. We willen dus veel, maar richten ons sterk op de praktijk."

Kennis

Binnen LNV bestaat een sterke behoefte aan informatie over de rol die kennis kan spelen voor innovatie. Het cluster Kennis besteedt aandacht aan nieuwe vormen van kennisarrangementen. Ervaringen binnen Wageningen UR worden gebruikt om handvatten te geven aan een strategische dialoog over kennisbeleid.

LNV-clustervoorzitter J. Cornelese:

"Wij willen kennis over kennis genereren. We kijken hierbij naar de kennisbenutting binnen andere clusters. Ook onderzoeken we hoe onderzoek en onderwijs elkaar kunnen versterken. Kenniscirculatie heet dat tegenwoordig."

Voor elk van de tien clusters een leider en voorzitter

Elk cluster heeft één of twee leiders met een LNV-beleidsdirectielid als voorzitter.

Cluster	WUR-clusterleider	LNV-clustervoorzitter
• Vitaal landelijk gebied	A. de Bruin/ C. van der Hamsvoort	A. Bruins
• Ecologische hoofdstructuur	K. Hendriks	R. Parzer
• Economisch perspectievolle agroketens	H. Bos/ H. van Meijl	M. Jenniskens
• Biologische landbouw	F. Wijnands	B. Piersma
• Mest en mineralen	O. Schoumans	P. Munters
• Gewasbescherming	P. Boonekamp	H. Kool
• Transitie duurzame landbouw	G. van der Peet	T. Klumpers
• Risicomanagement diergezondheid & voedselkwaliteit	A. Meijering	R. Muller
• Internationaal	A. de Jager	M. Vernooij
• Kennis	W. Hanekamp	J. Cornelese

Transparant, onafhankelijk en

De Wettelijke Onderzoekstaken (WOT's) die Wageningen UR voor LNV uitvoert, zijn geheel up to date en transparant. Tegelijk is de onafhankelijkheid van de WOT-units gegarandeerd. Bovendien hebben de units nu voldoende basis om hun 'brandweerfunctie' uit te oefenen en in tijden van voedsel- of andere crises direct over te gaan tot analyseren.

LNV heeft te maken met talloze wetten, regels en verdragen, zowel nationale als communautaire. Een deel daarvan bevat bepalingen die een land verplichten onderzoek uit te voeren. Het gaat hierbij vooral om politiek en maatschappelijke gevoelige beleidsterreinen bijvoorbeeld op het gebied van de volksgezondheid, voedselveiligheid, diergezondheid of de kwaliteit van natuur en milieu. De Stichting DLO voerde deze taken voor LNV uit. "Het beeld was dat er hard werd gewerkt, maar we vroegen ons af of het de juiste aanpak was", vertelt Jos Cornelese, werkzaam bij LNV. Tegelijk

ontstond discussie in de Tweede Kamer naar aanleiding van de crises rond varkenspest, BSE en dioxine. Politici vroegen zich af of de minister de monitoring en de controle wel goed op orde had, zeker gezien het feit dat DLO, die de taken uitvoerde, verzelfstandigd was en niet langer een onderdeel vormde van LNV. Daardoor ging DLO steeds meer opdrachten uitvoeren voor private organisaties die ze op andere momenten juist moesten controleren. Dat gaf in ieder geval de schijn van belangenverstengeling. Dit alles was voor LNV aanleiding om alle uitvoeringstaken van begin tot eind tegen het licht te houden en om waterdichte afspraken te maken met Wageningen UR.

Napluzen van regels

'Een paar telefoonboeken vol' met wetten en regels hebben de ambtenaren van LNV en de onderzoekers van Wageningen UR de afgelopen twee jaar nageplozen. Van elke wet of regel is nagegaan wat voor onderzoek er moest plaats-

vinden en of er niet te veel of te weinig onderzocht werd. Dit hele proces is vrijwel klaar. Het doorzoeken van alle regels heeft laten zien dat het eigenlijk niet zo verkeerd was wat voorheen onder de Wettelijke en Dienstverlenende Taken (WDT) viel. Het overgrote deel van de taken is gelijk gebleven. Hier en daar is wat onderzoek afgevallen, maar er is ook weer wat bijgekomen.

Vervolgens heeft elk van de zes WOT-units (zie kader) een overeenkomst afgesloten met LNV. Zo ligt nu vast dat CIDC-Lelystad monsters moet diagnostiseren als er een verdacht geval is van een aangifteplichtige ziekte als mond- en klauwzeer. Ook ziet het instituut erop toe dat de BSE-analyses die andere laboratoria uitvoeren correct gebeuren en het adviseert bij de beoordeling van risico's. Paul Hinssen, hoofd van de WOT-unit Natuur en Milieu. "Onze unit is verantwoordelijk voor het jaarlijks opstellen van de Natuurbalans, moet adviseren over beleidsnota's zoals de nota Vitaal Platteland en de Nota Ruimte en draagt gegevens aan over de natuur."

Brandweerfunctie

De voorwaarden voor de uitvoering zijn vastgelegd in het WOT-statuut. Resultaat is dat Wageningen UR extra garanties biedt op de kwaliteit, dat de onderzoeken onafhankelijk worden uitgevoerd en dat de units adequaat kunnen reageren in crisissituaties. De kwaliteit wordt gegarandeerd doordat de units werken volgens een kwaliteitssysteem. Ook vindt regelmatig een externe beoordeling plaats. Dit maakt de wijze waarop de units werken transparant.

Verder is belangrijk dat op alle terreinen voldoende expertise aanwezig is. De WOT-uitvoering moet gewoon tip top in orde zijn. Cornelese: "Door alle bezuinigingen, ook bij DLO, waren voor bepaalde taken soms te weinig mensen beschikbaar. Daarom heeft het Rikilt bijvoorbeeld tijdelijk extra middelen gekregen om de expertise op peil te brengen." Ook moeten Rikilt en CIDC-Lelystad 24 uur per dag paraat zijn om in noodgevallen analyses uit te kunnen voeren. In de overeenkomst heet dat de brandweerfunctie. Directeur Andre Bianchi: "Bij een crisis moeten we direct in kunnen springen. Is er een verdacht monster en komen er meer, dan moeten we ook snel kunnen opschalen. Dat betekent dat we een minimumcapaciteit in de benen moeten houden, mensen die ingewerkt zijn. Deze slagvaardigheid is een soort verzekering waarvoor LNV elk jaar premie betaalt."

Andre Bianchi: "Het is volstrekt helder dat de units voor de overheid werken en niet tegelijkertijd het bedrijfsleven dienen."

slagvaardig

Onafhankelijk

Een ander belangrijk onderdeel van het WOT-sta- tuut is de onafhankelijkheid van de units. Het moet volstrekt helder zijn dat de units voor de overheid werken en niet tegelijkertijd het bedrijfs- leven dienen. Bianchi: "We hebben unieke exper- tise en apparatuur die we ook in kunnen zetten voor private ondernemingen. Maar dat brengt onze controlefunctie voor de overheid in het geding." Daarom is vastgelegd dat CIDC-Lelystad en Rikilt alleen analyses voor het bedrijfsleven mogen uitvoeren als deze opdrachtgever elders in Nederland niet terecht kan.

CIDC-Lelystad en Rikilt mogen geen adviezen geven aan private partijen. Als uit de analyses blijkt dat een norm wordt overschreden, zijn ze verplicht dit aan de overheid te melden. Wil een bedrijf toch onderzoek laten doen door een WOT- unit, dan is de unit verplicht vooraf toestemming te vragen aan LNV.

Daarnaast zijn de WOT-units fysiek gescheiden van het contractonderzoek van Wageningen UR. Voor het CIDC-Lelystad betekende dat ook echt een apart instituut met eigen onderzoekslabora- ria afgescheiden van het toenmalige ID-Lelystad. Voor de Natuur- en Milieu-unit, die vooral met papier en computer werkt, betekent dat een aparte kast en netwerkschijf. "Zo is onze rol hel- der. Iedereen weet hoe wij opereren", merkt Bianchi op. Ook voor LNV is dat een groot voor- deel. Cornelese: "Wij kunnen tegen de Tweede Kamer zeggen dat er geen sprake is van belangenverstremgeling."

Paul Hinssen: "De unit Natuur en Milieu stelt jaarlijks de Natuurbalans op, adviseert over rapporten en draagt gegevens aan over de natuur."

Zes WOT-units

• Centraal Instituut voor DierziekteControle Lelystad (CIDC-Lelystad)

Het CIDC-Lelystad is verantwoordelijk voor diagnostiek, onderzoek en advisering voor de controle van aangifteplichtige dierziekten bij landbouwhuisdieren, vissen en schelpdieren.

• RIKILT, instituut voor voedselveiligheid

Het Rikilt is verantwoordelijk voor onderzoek ten behoeve van de bewaking van de kwaliteit en de veiligheid van het Nederlandse voedselpakket.

• Centrum voor Genetische bronnen Nederland (CGN)

Het CGN is het expertisecentrum voor behoud en gebruik van genetische diversiteit in gewassen en landbouwhuisdieren.

• Natuur en Milieu

De WOT-eenheid Natuur en Milieu ondersteunt de beleidsvorming van de rijksoverheid met informatie over natuur, bos, landschap en milieu en over wat dit betekent voor mensen.

• Centrum voor Visserij Onderzoek (CVO)

Het CVO ondersteunt de beleidsvorming met onderzoek naar de omvang en dynamiek van geëxploiteerde vis- en schelpdierbestanden op zee en in binnenwateren.

• Centrum voor Economische Informatievoorziening (CEI)

Het CEI regisseert en bewaakt de informatievoorziening over de bedrijfseconomische positie en resultaten van land- en tuinbouwbedrijven op basis van communautaire wetgeving.

Een goed contact interesseert en stimuleert

De redactie vraagt me een stukje te schrijven, een reflectie nog wel, die gaat over de interactie tussen beleid en kennis. Hoewel het eigenlijk de portefeuille van Ate is, is de relatie tussen beleid en kennis in mijn eigen Wageningse tijd een soort hobby van me geworden. Vooruit dus maar.

Om te beginnen die term Beleidsondersteunend Onderzoek: het druipt van de veilige politieke correctheid, alsof kennis nooit lekker beleidsafbrekend kan zijn. Het heeft ook de geur van steunzolen (je kunt niet zonder, maar je schaamt je er toch wel een beetje voor). Een beetje beleidsmaker wil toch helemaal geen steun, die kan toch wel op eigen benen beleid maken, of niet dan?

Eén van mijn ambtelijke leermeesters leerde mij al begin jaren tachtig: “André, ons werk is tachtig procent psychologie.” Dat geldt onverminderd ook voor de relatie beleid en kennis. Waarom zou je die relatie aangaan, met je toch al overvolle agenda van los-vaste netwerkrelaties in het beleidscircuit. Dat gedoe met die interactieve beleidsvorming is toch al zo vermoeiend.

Het gevoel dat je een extra relatie nodig hebt is dus a priori niet aanwezig. Sterker nog, de hardnekkig aangeboden steun dreigt al snel dezelfde behandeling te krijgen die vele andere hardnekkige ‘steunaanbieders’ krijgen: ik ben al

voorzien en neen, ik wil geen nieuw abonnement op uw tijdschrift. Toch zijn er relaties waar je niet omheen kunt, maar die komen niet binnen als steun, maar eerder als plicht. Daarom zijn ambtenaren zo dol op verplichte wettelijke toetsen: een watertoets, een milieu-toets, enzovoorts. Onderzoekers zijn daarom even zo dol op Wettelijke Onderzoekstaken. En laten we wel wezen, deze verplichte huwelijken leveren op den duur vaak heel stabiele en mooie relaties op.

Maar dan is er natuurlijk ook nog een andere mogelijke basis voor een relatie: de echte liefde en genegenheid. Hoe komt die dan tot stand? In een notendop. Je ziet iemand, er is iets in hem of haar wat je aantrekt, je wordt nieuwsgierig, wil meer van hem of haar weten en wil er tijd mee doorbrengen. Daar kan iets heel moois uit groeien mits je blijft uitdagen, stimuleren, verleiden en ja, ook steunen. Nu zitten problemen in de relatie tussen Wageningen en Den Haag - als metaforen voor kennis en beleid - vooral in de fase van de dating. De eerste date scoren gaat al niet zo

best en na een al dan niet via het internet tot stand gekomen eerste date, valt de date wat tegen. De interesses lijken niet te matchen en de monologen van de een zijn eindeloos saai. Het datingbureau verliest klandizie en besluit zwaar op internet te gaan en de fraaiste singles op de homepage te zetten. Dat werkt een tijdje, tot alle concurrenten het ook doen en de klanten merken dat bij het eerste echte contact het gesprek nog steeds niet vlot.

Kortom, waar het om draait tussen Wageningen en Den Haag is echte belangstelling voor elkaar. Hoe kun je die belangstelling voor elkaar bevorderen en opwekken? Daarvoor moet je elkaar treffen en dan moet je opvallen. En er moet iets gaan kriebelen. Wie van de clusterleiders zie ik regelmatig in de kantine bij LNV? Wie schrijft me af en toe een persoonlijke mail of briefje? Wie verleidt me af en toe met een opvallend aantrekkelijk verhaal, boekje of artikel? Wie geeft me het gevoel, wow dat is een netwerk van interessante mensen, daar wil ik meer van weten? Wie helpt me met een goed advies als ik klem zit?

Bij een goede relatie - ook tussen beleid en kennis - gaat het om contacten tussen mensen en hoe je die interessant, stimulerend en bestendig kunt maken. Een stimulans hiervoor kunnen de binnenkort te starten kenniskringen zijn. Dat worden permanente tafels waar kennis, beleid en praktijk elkaar gaan verrijken. Kansen genoeg. Aan LNV-ers en Wageningen UR-medewerkers de uitdaging om ze te benutten.

André van der Zande

André van der Zande is Directeur Generaal en heeft zitting in de Bestuursraad van LNV.

André van der Zande